

PIENTEN KUNTIEN LUOVAT PALVELURATKAISUT

Pienissä kunnissa tarvitaan uusia palveluratkaisuja, kun väestö vähenee ja ikääntyy ja palvelut siirtyvät kauemmaksi kuntalaisista. Kuntien luovilla ratkaisuilla tavoitellaan yhteiskunnallista hyötyä tuottavia sosiaalisia palveluinnovaatioita. Innovaation ei tarvitse olla täysin uusi idea, vaan se voi olla muualta lainattu tai uudelle käyttäjäryhmälle muokattu malli.

Pienten kuntien uusia ratkaisuja käsitellessä tutkimuksessa kiinnostavimpina esimerkkeinä nostettiin esille koulutuksen ja ikäihmisten palvelujen innovatiivisia kokeiluja. Yhtenä esimerkkinä kyläkoulun opetuksen järjestämisestä on toimintamalli, jossa toisen kunnan alakoulun opetus välitettiin etäopetuksena yli 400 kilometrin päässä olevalle kyläkoululle. Etäopetus täydensi lähiopetusta.

Toisessa innovatiivisessa kokeilussa ammatillista koulutusta saatiin takaisin pieneen kuntaan, kun muualla sijaitseva ammattioppilaitos järjesti osan opetuksesta etänä lukion tiloissa. Teoriaopintoja ja työelämässä oppiminen toteutettiin joustavasti etäopiskeluna ja oppimisena paikallisissa yrityksissä. Tällä mallilla nuoret pystyivät opiskelemaan kotikunnassaan ja paikalliset yritykset saivat tarvitsemaansa työvoimaa.

Ikäihmisten palveluissa hyödynnetään laajasti digitalisaatiota. Esimerkiksi kotikäynnit onnistuvat virtuaalisesti, kun ikäihmisillä on tablettitietokoneet. Kotipalvelu käyttää niitä seurattessaan ikäihmisten vointia sekä muistuttaa lääkkeiden ottamisesta ja ruokailusta. Tämä tukee maaseudun ikäihmisten turvallista kotona asumista.

Valitettavasti moni innovatiivinen kokeilu päättyy, kun sen rahoitus loppuu. Innovatiiviset kokeilut ovat kuitenkin tärkeitä, koska niistä kertyy kokemusta ja osaamista, joita voidaan hyödyntää palvelujen kehittämisessä. Pienissä kunnissa on olosuhteiden pakosta jouduttu ratkaisemaan ongelmia aktiivisesti ja luovasti. Monesti haasteena on kehittämispotentiaalin – kunnan henkilöstön ja rahoituksen – niukkuus.

Yhtä toimivaa innovaatioreseptiä on mahdotonta antaa, koska toimintaympäristöt, toimintatavat ja toimijat ovat jokaisessa kunnassa erilaiset. Innovaatioiden syntymistä tulisi edistää yhdistämällä voimavaroja muiden kuntien, yritysten, yhdistysten, koulutusorganisaatioiden ja tutkimuslaitosten kanssa sekä hyödyntämällä hankerahoitusta.

Arja Kurvinen

Erikoistutkija Itä-Suomen yliopiston Alue- ja kuntatutkimuskeskus Spatia

Kirjoitus perustuu tutkimukseen Pienten kuntien strategiat ja luovat ratkaisut

<https://kaks.fi/julkaisut/>

Julkaistu Sanomalehti Karjalaisessa 9.10.2022